

Viite

Asia

Suomalaisten metsäasiantuntijoiden vierailu Karjalaan

Asiasanat	VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS
Hoitaa UM	ITÄ-22
Hoitaa UE	MOS
Koordinoi	
Tiedoksi	ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03 BER; PIE KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; YM

Maa- ja metsätalousministeriön metsäosaston ylijohtajan A. Reunalan johtama suomalaisten metsäasiantuntijoiden delegaatio vieraili Karjalan tasavallassa 15.-17.09. Isäntänä toimi Karjalan metsähallinnon johtaja J. Skadorva.

Karjalan metsätalous on monilla tunnuksilla arvioituna Venäjän alueiden kärkejoukossa. Metsänhoidossa kohdataan kuitenkin tyypillinen venäläinen ongelma; taimikonhoidon ja kasvatushakuiden merkitys tiedostetaan mutta niitä ei pystytty toteuttamaan riittävässä laajuudessa.

Hakkuusuunnitetta, korjattuja puumääriä ja tehtaiden puuhuoltoa koskeva keskustelu toi havainnollisesti esille metsävarojen saavutettavuuden ongelman.

Molemmat osapuolet olivat sitä mieltä, että yhteydenpitoa ja vierailuja on syytä jatkaa. Todettiin, että koulutus on lähivuosina painopistealue Luoteis-Venäjän suomalais-venäläisessä kestävä metsätalouden ohjelmassa.

Maa- ja metsätalousministeriön metsäosaston ylijohtajan **A. Reunalan** johtama suomalaisten metsäasiantuntijoiden delegaatio vieraili Karjalan tasavallassa 15.-17.09. Matka kuului suomalais-venäläisen kestävä metsätalouden työryhmän toimintaan. Mukana olivat tutkimusjohtaja K. Mielikäinen Metlasta, varametsäjohtaja T. Nyrhinen MTK:sta, johtaja B. Finne Metsähallituksesta, viestintäpäällikkö H. Hamunen, Metsäteollisuus ry:stä, ylitarkastaja T. Tornainen MMM:stä sekä erityisasiantuntija P. Veijola Suomen suurlähetystöstä. Isäntänä toimi Karjalan metsähallinnon johtaja **J. Skadorva**.

Tiistaina 16.09 pidetyssä seminaarissa käsiteltiin Karjalan metsäsektorin toiminnan perusteita. Skadorva esitteli Karjalan metsätaloutta ja esillä oli myös Karjalan tiedekeskuksen ja Karellespromin toiminta.

Metsähallinnossa on 28 leshoosia ja yksi siemenkeskus. Vakinaisen henkilöstön määrä on 2000 ja sen lisäksi on vuosittain 500-600 henkeä kausityöntekijöitä. Metsänkäyttäjinä toimivat puunkorjuuyritykset ja voimassa on 130 vuokrasopimusta. Pääosa lyhyistä 5 vuoden vuokrasopimuksista päättyy vuoden 2004 lopussa. Uudet sopimukset tehdään 20-25 vuoden ajalle. Pitkiä 49 vuoden sopimuksia on voimassa vain pari kappaletta. Metsähallinto myy puuta myös huutokaupalla 0.3 milj. m³/v ja keskihinta oli vuonna 2002 180 ruplaa/m³. Vuokrausten hintataso noudattelee minihintoja keskihinnan ollessa noin 36 ruplaa/m³. Metsähallinto haluaisi myydä huutokaupalla 0.5 milj. m³/v mutta tasavallan hallitus ei anna siihen lupaa.

Karjalan metsän peittämä ala on 14.7 milj. ha, josta suojametsien osuus on 22 %, pääryhmän II 30 % ja pääryhmän III osuus 48 %. Puuston kokonaistilavuus on 910 milj. m³, josta männyn osuus on 59 % ja kuusen 29 %. Hakkuukypsien metsien tilavuus 407 milj. m³. Viljelymetsiä on 1.1 milj. ha. Puuston keskitilavuus on 99 m³/ha ja keski-ikä 77 vuotta. Metsien kasvu on 13.5 milj. m³/v ja 1.47 m³/ha/v. Metsien ikärakenne on seuraava: taimikot 39 %, kasvatusmetsät 31 % ja uudistuskypsät 30 %. Luonnonsuojelualueiden osuus metsämaasta on 5.5 %.

Päätelhakkuiden hakkuusuunnite on nykyisin 9 milj. m³/v ja siitä hakattiin viime vuonna 6 milj. m³. Taimikonhoidon tarve on 45 000 ha /v ja hoitoa tehdään 22 000 ha vuodessa. Kasvatushakkuiden suunnite on 2.4 milj. m³/v ja niitä tehdään 0.4 milj. m³ vuodessa. Metsänuudistamisen tavoite on 60 000 ha/v ja siitä on toteutunut viime vuosina 33 000ha /v. Metsänviljelyä tarvitsevaa aukeaa metsäalaa on 192 000 ha. Taimituotanto on 10 milj. kpl/v.

Skadorva piti seuraavia asioita ongelmallisina: metsävarannon käyttö muihin tarkoituksiin ja korvausten saanti siitä, metsien vuokraus, kasvatushakuut, taimituotanto ja siihen tarvittavat investoinnit, luvattomat hakkuut sekä biodiversiteetin säilyttäminen.

Karjalan tiedekeskuksen puhemieshistön puheenjohtaja **J. Ješko** esitteli tiedekeskuksen toimintaa. Tiedekeskuksessa on 7 laitosta; biologia, metsä, geologia, vedet, talous, matematiikka sekä kielet ja historia. Henkilöstön määrä on 900. Ješko esitteli erityisesti biodiversiteetin suojeluun liittyvää tutkimustoimintaa. Luonnonsuojeluasioissa yhteistyö Suomen kanssa on tiivistä. Suojelualueverkoston kehittämisessä yleisenä tavoitteena on "Fennoskandian Vihreä Vyöhyke", joka pyritään saamaan UNESCO:n "Maailman Perintö"- kohteeksi.

Karellesprom-yhtiön varapääjohtaja **A. Grigorjev** kertoi Karjalan metsäteollisuudesta ja puunhankinnasta. Karellesprom on nykyisin Venäjällä ainoa subjektin tasolla todella toimiva puunkorjuuyritysten holding-yhtiö. Aikaisemmin niitä oli kaikilla alueilla, missä harjoitettiin merkittävää metsätaloutta. Karjalan tasavalta omistaa yhtiöstä 50.4% sekä Segezhan kombinaatti noin 40 %. Yhtiön tehtävänä on vienti, korjuuyritysten huolto ja tekninen palvelu, rautatie- ja vesikuljetukset, markkinointi, tietopalvelut sekä lespromhoosien kehittäminen ja investoinnit. Karellesprom omistaa osuuksia 26 yhtiössä. Niiden hakkuumäärä on noin 1 milj. m³/v ja määrän arvioidaan nousevan lähivuosina 2.5 - 3.0 milj. m³:iin.

Grigorjev kertoi myös Karjalan hallituksen uudesta metsäkompleksin kehittämisohjelmasta (kts. MOS0035-60), jonka tavoitteena on sekä jalostuslaitosten että puunkorjuun uudistaminen. Pyrkimyksenä on jalostaa mahdollisimman suuri osuus hakatusta puusta Karjalassa ja vähentää raakapuun vientiä. Karellespromin ja Segezhan sekä Kontupohjan kombinaattien yhteistoimintaa kehitetään. Grigorjev suhtautui myönteisesti yhteistoimintaan ulkomaisten yritysten kanssa.

Grigorjev totesi, että Segezhan ja Kontupohjan kombinaatit saavat raaka-aineestaan vain vajaan puolet Karjalasta. Karjalassa on vielä käyttämätöntä päätelhakkuiden suunnitetta ja kasvatushakuissa on lisää reserviä mutta naapurialueilta ei ole saatavissa kovin hyvin raaka-ainetta, koska heillä on samoja ongelmia. Tehtaiden puuhuollon turvaamiseksi käynnistetään puuntuotannon tavoiteohjelmia, joista en-

simmainen laaditaan Segežan puunhankinta-alueelle. Tavoitteena on lyhentää kiertoaikaa, joka on nykyisin Karjalassa männyllä 80-120 vuotta (kts. MOS0035-64).

Skadorva totesi, että puunviennin kehityksen määräävät markkinat. Grigorjev piti varmana raakapuun vientitullien korotusta ja arvioi, että vuonna 2004 lisämaksuja tulee 5 -10 euroa/m³. Hän oli sitä mieltä, että sen jälkeen raakapuuta ei kannata viedä edes lähellä rajaa olevilta alueilta ja oman jalostuksen kehittäminen on välttämätöntä.

16.09 käytiin Vodlajärven kansallispuiston Petroskoin opastuskeskuksessa, joka on suurin puiston neljästä opastuspaikasta. Yhteistyö kaupungin koulujen kanssa on tiivistä. Kansallispuiston toimintaa on kehitetty suomalaisten johdolla toteutetun Tacis-projektin avulla. Toinen käyntikohde oli Suojun alueella sijaitseva vuonna 1975 perustettu 170 hehtaarin suuruinen männyn siemenviljelmä. Karjalassa on männyn siemenviljelmiä 700 ha, kuusen 60 ha ja visakoivun 40 ha.

17.09 vierailtiin modernia suomalaista paakkutaimien tuotantotekniikkaa edustavalla 5 milj. tainta vuodessa tuottavalla Vilgan taimitarhalla. Taimitarhan yhteydessä on myös uusi karistamo ja siemenvarasto. Prääsan leshoosissa tutustuttiin vuonna 1997 venäläisellä tekniikalla toteutettuun väljennys-hakkuukohteeseen. Aunuksen leshoosissa käytiin perinteistä tuotantotekniikkaa käyttävällä suurella taimitarhalla. Viimeisenä käyntikohteena oli pääosin suomalaisten omistaman Olonets Les Oy:n koivusahatavaraa tuottava pyörösaha, jonka vientiin menevä tuotanto on n. 3500 m³ vuodessa.

Vierailun päätteeksi molemmat osapuolet totesivat, että tiedonvaihtoa ja yhteydenpitoa on syytä jatkaa. Oltiin yhtä mieltä siitä, että suomalais-venäläisessä Luoteis-Venäjän kestävän metsätalouden ohjelmassa on lähivuosina syytä pitää painopistealueena koulutusta.

Kommentti

Karjalan metsätalous on monilla tunnuksilla arvioituna Venäjän alueiden kärkijoukossa; hakkuusuunnitteen käyttöaste on lähes 70 %, puumarkkinat toimivat kohtuullisesti, alueella on merkittävää puunjalostusta, metsänuudistamiseen ja taimituotantoon on panostettu ja metsien biodiversiteetin säilyttämisen tärkeys tiedostetaan.

Metsänhoidossa kohdataan kuitenkin tyypillinen venäläinen ongelma; taimikonhoidon ja kasvatushakkuiden merkitys tiedostetaan mutta niitä ei pystytä toteuttamaan riittävässä laajuudessa. Karjalassa esteenä ei ole kuitupuun kysynnän puute kuten yleensä muualla. Esimerkkinä olleella väljennys-hakkuukohteella käyty keskustelu osoitti sen, että suomalaisen käytännön mukaan metsänhoidollisesti oikein tehtyjen ja samalla taloudellisesti kannattavien kasvatushakkuiden toteuttamiseen merkittävässä laajuudessa ei ole vielä valmiutta. Yhtenä syynä kasvatushakkuiden vähäisyyteen mainittiin myös metsäteiden puute. Olisi tärkeää, että suomalaiset toimijat pääsisivät mukaan käynnistyviin puuntuotannon tehostamishankkeisiin, joissa voitaisiin käsitellä kasvatushakkuiden ja taimikonhoidon problematiikkaa.

Hakkuusuunnitetta, korjattuja puumääriä ja tehtaiden puuhuoltoa koskeva keskustelu toi havainnollisesti esille metsävarojen saavutettavuuden ongelman. Suomalaisen laskentatavan näkökulmasta arvioituna varovaisesta päätehakkuiden hakkuusuunnitteesta 9 milj. m³/v hakataan 6 milj. m³/v ja lisäksi on käyttämättä kasvatushakkuiden tarjoama reservi lähes 3 milj. m³/v. Tästä huolimatta teollisuuden puupulaa pidetään vakavana rakenteellisena ongelmana. Tilanne on seurausta vuosikymmeniä jatkuneista metsänhoidon ja tienrakentamisen puutteista sekä hakkuiden kohdentamisesta parhaisiin saavutettavissa oleviin metsiin. Karjalassa hakkuualueiden muuttuminen koivuvaltaisiksi ei ole yhtä suuri ongelma kuin monilla muilla alueilla.

Karjalan tasavallan määräysvallassa olevan Karellespromin ja Segežan sekä Kontupohjan kombinaattien yhteistyöhön perustuva Karjalan metsäteollisuuden kehittämissuunnitelma on mielenkiintoinen esimerkki julkisen sektorin ohjaamasta teollisuuden kehittämisestä markkinataloudesta. Matkalla kuulut esimerkit kertovat hallinnon tarkasta ohjauksesta; metsähallinto ei saa myydä huutokaupalla haluamaansa puumäärää vaikka kantohinta olisi moninkertainen metsän vuokrauksen antamaan hintaan verrattuna ja taimien hintaa sekä taimien myyntiä naapurialueille säädellään hallintopäätöksillä.

LIITTEET

-